

Nationaal Park De Alde Feanen

Jaarverslag 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord -	3
Inleiding -	4
Het Overlegorgaan -	7
De werkgroepen -	12
Monitoring -	14
Financieel -	17

Bijlagen:

- 1) Leden van het OO
- 2) Activiteiten werkgroep VER
- 3) Projecten gerelateerd aan beheer
- 4) Begrotingen

April 2014

Auteur: S.J. Haitzma, secretaris NPDAF

Content: Werkgroepen NP De Alde Feanen, secretariaat en provincie Fryslân

Fotografie: It Fryske Gea en IVN

Voorwoord

De heer S.B. Swierstra

"NP De Alde Feanen moet een aantrekkelijk samenhangend gebied worden, waar natuur, landschap, recreatie en toerisme elkaar versterken tot een factor van betekenis"

Het jaar 2014 stond voor het Overlegorgaan De Alde Feanen in het teken van veel veranderingen. Vanaf 2013 heeft het Rijk zijn financiële bijdrage aan de Nationale Parken in Nederland ingetrokken en die verantwoordelijkheid overdragen aan de regio. Dit impliceerde dat de Nationale Parken zich gesteld zagen voor een fundamentele transitie. Financieel, inhoudelijk en qua zelfstandigheid.

Voor de inhoudelijke koers is in 2013 een onderzoek gestart. Dit is begin 2014 afgerond. Het heeft geleid tot een mooi ontwikkelplan met daarin de scenario's hoe de organisatie zichzelf in 2022 ziet, afhankelijk van de visie en de doelgroep die ze aan wil spreken. Bovendien heeft het proces geleid tot vijf dragers, op basis waarvan alle projecten en overige initiatieven kunnen worden getoetst.

Voor 2014 heeft dit al geleid tot enkele concrete resultaten. We zijn gestart met een nieuw scholenproject, in samenwerking met Arriva en het Fries Natuur museum. Ook zijn we het project Gastvrij Nationaal Park gestart, waarin we op zoek gaan naar verbindingen met ondernemers in de vorm van netwerkbijeenkomsten over diverse onderwerpen zoals Social Travel, productontwikkeling en opleidingen.

In de organisatie zijn ook aanpassingen doorgevoerd. Naast de bestaande twee werkgroepen is een nieuwe werkgroep in het leven geroepen: Marketing en Promotie. Deze werkgroep moet zorgen voor een gericht marketing concept en financiële middelen op basis van alternatieve verdienmodellen. Het Dagelijks Bestuur is aangevuld met de voorzitters van de drie werkgroepen. Waardoor de lijnen kort blijven.

Tot slot hebben we in de weg naar zelfstandigheid de eerste stappen gemaakt. We hebben een stichting opgericht, stichting NP De Alde Feanen. De stichting verzorgt het financieel beheer van de organisatie. Om het praktisch te houden bestaat het stichtingsbestuur uit drie leden van het Dagelijks Bestuur. Op deze wijze zijn we financieel meer onafhankelijk van de provincie.

Kortom, een turbulent jaar waarin de nodige stappen zijn gezet. Dit alles om de continuïteit in de organisatie te borgen en te zorgen dat dit mooie gebied als unieke parel midden in Friesland aantrekkelijk blijft voor natuur, recreatie, toerisme en ondernemerschap.

Sipke B. Swierstra
Voorzitter Overlegorgaan Nationaal Park De Alde Feanen.

Earnewâld, 1 mei 2015

1. Inleiding

Waterlelies in een petgat

"Karakteristiek voor dit gebied zijn de petgaten. Dit zijn de langgerekte plassen waar vroeger het veen werd uitgebaggerd. De waterlelies zijn nu de bewoners van de petgaten. Waterlelies worden ook wel de koningin onder de waterplanten genoemd. Vanaf april verschijnen de eerste majestueuze bladeren verkennend aan de oppervlakte"

Ieder jaar stelt het Overlegorgaan Nationaal Park De Alde Feanen een jaarverslag op. In dit jaarverslag staan de onderwerpen en activiteiten die in 2014 plaats hebben gevonden binnen de organisatie van het Nationaal Park De Alde Feanen. Het doel van het jaarverslag is om de bij het Nationaal Park betrokken organisaties te informeren over de activiteiten en lezers nieuwsgierig te maken om eens een kijkje te nemen in het park.

Wat is een Nationaal Park?

Nationale parken zijn aaneengesloten gebieden van tenminste 1.000 hectare, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen met een bijzondere landschappelijke gesteldheid en planten- en dierenleven, waar tevens goede mogelijkheden aanwezig zijn voor recreatief medegebruik. In nationale parken worden natuurbeheer en natuurontwikkeling geïntensiveerd, worden natuur- en milieueducatie sterk gestimuleerd en vormen van natuurgerichte recreatie als ook onderzoek bevorderd.

20 Nationale Parken in Nederland

In Nederland zijn 20 nationale parken. De 20 nationale parken vormen een staalkaart van de Nederlandse natuur. Van alle voor Nederland belangrijke natuurtypen is er namelijk één in elk Nationaal Park vertegenwoordigd.

Het Nationaal Park De Alde Feanen

Het Nationaal Park De Alde Feanen is ingesteld in 2006 door de minister van LNV (tegenwoordig het Ministerie van Economische Zaken). Het gebied ligt in het hart van de provincie Fryslân, tussen de dorpen Earnewâld, Warten, Grou en De Feanhoop (zie afbeelding). De totale oppervlakte van het Nationaal Park De Alde Feanen bedraagt 4000 ha.

Het gebied is één van de grotere moerasgebieden in Europa. Het gebied kent een grote variatie aan landschappen waaronder moerasbos, rietlanden, zomerpolders, petgaten, legakkers, veenplassen en bloemrijke hooilanden.

Een ree in de winter

"De roodbruine kleur van de vacht in de zomer, verkleurt in de herfst en winter tot grijsbruin"

Legenda:

1. Grou	4. Earnewâld	6. De Feanhoop
2. Warten	5. Aldegea	7. Goëngahuizen
3. Wergea		

Verder kent het gebied een grote variatie aan planten- en diersoorten.

In het voorjaar broeden bijvoorbeeld ruim 100 vogelsoorten in het gebied. Verder komen er ruim 450 plantensoorten voor in het gebied. Het Nationaal Park De Alde Feanen heeft een belangrijke functie voor de (Friese) waterrecreatie. De belangrijkste gebiedsbeheerder is It Fryske Gea.

Organisatiestructuur

Organisatiestructuur

Het Nationaal Park vindt haar samenwerking in het Overlegorgaan (voortaan OO). Hierin zitten alle betrokken die een rol hebben in of gerelateerd aan het park. Het OO bestaat uit de volgende partijen:

- Provincie Fryslân
- Gemeente Smallingerland
- Gemeente Tytsjerksteradiel
- Gemeente Leeuwarden
- Regiomarketing
- Dorpsbelang GWW
- It Fryske Gea
- Vereniging Princenhof/ ERF
- Dorpsbelang EAFG
- It Wetterskip Fryslân
- Watersportverbond
- LTO Noord
- Vereniging Rietsnijders
- De Marrekrite
- IVN
- HISWA/ Recron
- Friese Milieufederatie
- Vereniging Friese Rondvaart ondernemingen

In bijlage 1 staan de namen van de vertegenwoordigers van de partijen. Het OO heeft drie werkgroepen die haar van advies voorzien, de werkgroep Beheer, Inrichting & Monitoring (BIM), de werkgroep Voorlichting, Educatie & Recreatie (VER) en de werkgroep Marketing & Promotie. Daarnaast worden tijdelijke projectgroepen in het leven geroepen, als een specifiek onderwerp dit vraagt.

Stichting Vrienden Nationaal Park

Bestuur:

- *Ultsje Hosper (voorzitter)*
- *Harry de Groot (secretaris)*
- *Henk de Vries (penningmeester)*
- *Charles Storm (algemeen lid)*

Bedankt!

Stichting Nationaal Park De Alde Feanen

Sinds eind 2014 is een zelfstandige stichting in het leven geroepen. Dit past in de transitie die de organisatie van het park momenteel doorloopt. Een onderdeel van die transitie is komen tot meer zelfstandigheid. Een onderdeel daarvan is dat de financiële bijdragen van provincie en anderen voortaan door het Nationaal Park De Alde Feanen zelf zullen worden beheerd.

Hiervoor was een rechtspersoon nodig om het geld rechtsgeldig te kunnen ontvangen en beheren. Omdat het OO geen rechtspersoon is moest deze worden opgericht. Gelieerd aan het OO bestond al wel de Stichting Vrienden van het Nationaal Park De Alde Feanen, ten behoeve van het organiseren van evenementen en het werven van sponsors. Deze stichting had te kennen gegeven het gevoel te hebben te ver bij het dagelijks bestuur van het OO vandaan te zitten om effectief te kunnen zijn. Daarom is ervoor gekozen die stichting te behouden, maar in naam, doelstelling en bestuur aan te passen.

De stichting heeft ten doel:

- het beheren van de middelen van het OONPAF;
- het kunnen aangaan van financiële verplichtingen binnen de doelstellingen van het Nationaal Park Alde Feanen en namens het OONPAF;
- het eventueel kunnen optreden als gevolmachtigde namens het OONPAF;
- het verrichten van alle handelingen die met het voorgaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting heeft duidelijk geen winstoogmerk. De stichting wil door het leven als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De aanvraag hiervoor ligt bij de Belastingdienst. Hiermee wordt ook een gunstige omstandigheid geschapen voor organisaties of individuen die de Nationaal Park organisatie willen steunen door middel van bijvoorbeeld giften.

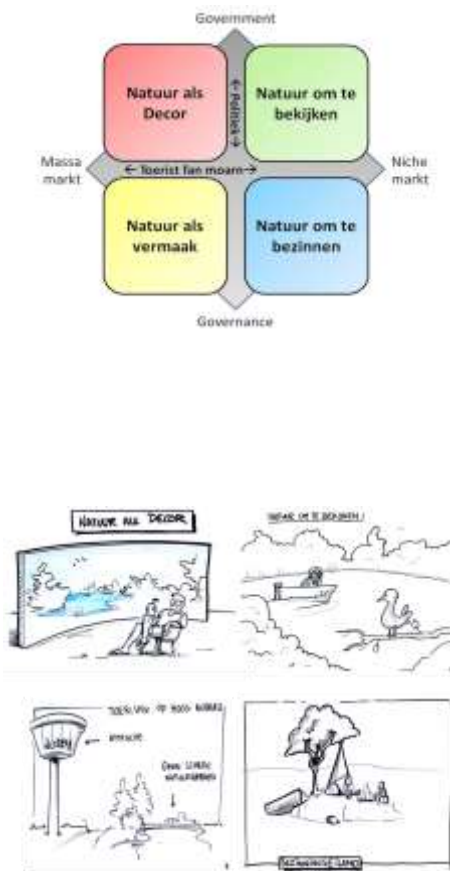
Opbouw van dit jaarverslag

Het jaarverslag is opgebouwd uit vier hoofdstukken en meerdere bijlagen. Hoofdstuk 1 is de inleiding. In hoofdstuk 2 staan de activiteiten van het Overlegorgaan, in hoofdstuk 3 de activiteiten van de werkgroepen en in hoofdstuk 4 het overzicht van de financiën. In de bijlage zijn de OO leden vermeld, de uitwerking van de activiteiten en projecten van de werkgroepen en de begroting.

2. Het Overlegorgaan

In dit hoofdstuk staan de activiteiten van het Overlegorgaan.

Scenario planning

Vergaderingen

Overlegorgaan

Het Overlegorgaan is in 2014 drie maal bijeen geweest: 2 juli, 7 oktober en 2 december. De belangrijkste onderwerpen voor die vergaderingen waren:

Afronding en vaststellen ontwikkelplan:

De organisatie van het Nationaal Park De Alde Feanen bevindt zich in een transitieproces. Dit proces is in 2013 begonnen om twee redenen, financieel en inhoudelijk. Financieel is sprake van een terugtrekkende overheid. Hierdoor is het Rijk gestopt met haar financiële bijdrage aan Nationale Parken. Voor het Nationale park De Alde Feanen betekende dit een halvering van haar financiële middelen, omdat de provincie Fryslân financieel wel wilde steunen maar in mindere mate. De provincie heeft daarbij aangegeven dat de overige financiering uit de partijen in het gebied zou moeten komen. Inhoudelijk is op basis van een visitatiecommissie en een vooronderzoek voor het ontwikkelplan geconcludeerd dat de organisatie slagvaardiger en actiegerichter kan en meer gebaseerd op samenwerking

Om tot een ontwikkelplan te komen is een projectgroep in 2013 begonnen met verschillende sessies met zowel partijen uit het OO als overige partijen en bewoners. Aan de hand van scenarioplanning is uitgewerkt wat het toekomstperspectief voor het gebied is en wat dat betekent voor de speerpunten en de huidige werkwijze. Eindresultaat waren vier scenario's en vijf doelstellingen (zie zijkader) voor 2022.

In 2014 is dit proces afgerond. Het eindproduct is een ontwikkelplan. Dit is begin 2014 opgeleverd en gepresenteerd aan het OO.

Positionering ten opzichte van Streekwurk:

De provinciale organisatie heeft gekozen om gebiedsgericht te gaan werken. Ze heeft hiervoor vijf streken gedefinieerd.

Doelstellingen voor 2022

1. *Natuur en economie in balans*
2. *Succesvol ondernemen, wonen, werken, recreëren*
3. *Prachtig gebied in inspirerende regio*
4. *Uitvalsbasis voor ontdekking, beleving, arrangementen*
5. *Vliegwiel voor ondernemerschap en biodiversiteit*

Elke streek heeft haar eigen stuurgroep, met daarin de wethouders van alle gemeenten, It Wetterskip en een gebiedsgedeputeerde namens de provincie. De betreffende organisaties die actief zijn in Fryslân moeten aansluiting zoeken bij de streek waar ze onder vallen. Het lastige voor het Nationaal Park De Alde Feanen is dat het valt in drie gebieden. Voor de praktische gang van zaken heeft de provincie het Park gevraagd een keuze te maken onder welke streek het park wil vallen. Hierover zijn verschillende overleggen met de provincie gevoerd.

We hebben besloten de organisatie van het Nationaal Park De Alde Feanen te laten vallen onder de streek Noordwest. Dit heeft twee redenen. Ten eerste het feit dat de het grootste deel van het grondgebied in deze streek valt (gemeente Leeuwarden). Ten tweede verwachten we voor de nabije toekomst veel activiteit in deze streek (zoals KH2018).

Project Culturele Hoofdstad

"Genieten van de schoonheid van de nacht, duisternis en stilte. Wanneer heb jij voor het laatst de nieuwe maan bewust meegemaakt? Wanneer heb jij voor het laatst vallende sterren gezien?"

Kennismaking met het project Feel the Night:

Feel the Night is een project uit het bidboek van de culturele hoofdstad 2018. De organisatie van het project heeft het Nationaal Park als centraal gebied gedefinieerd voor enkele activiteiten naar 2018 toe en in 2018 zelf. Het doel van het project is zo veel mogelijk mensen wijzen op de schoonheid van de nacht, duisternis en stilte. Wanneer heb jij voor het laatst de nieuwe maan bewust meegemaakt? Wanneer heb jij voor het laatst vallende sterren gezien? Door 's nachts (teveel) licht te gebruiken worden de schoonheid en het natuurlijke ritme van de nacht verstoord. Duisternis en stilte zijn niet alleen belangrijk voor ons welzijn, maar voor alle levende dieren en planten op deze planeet.

Door middel van (grote en kleine) culturele evenementen wil het project graag het belang van duisternis en stilte benadrukken, terwijl ze aan de andere kant beleidsmakers willen beïnvloeden om na te gaan denken over lichthinder en om er voor te zorgen dat dat vermindert.

In 2014 zijn verschillende contactmomenten met de projectleiding geweest. Ook hebben ze een presentatie verzorgd tijdens het Overlegorgaanvergadering van 2 juli 2014.

Onderzoek naar de Vaarweg naar Drachten:

De binnenhaven van Drachten is één van het grootste aaneengesloten bedrijventerrein in Noord-Nederland. De Haven vervult een belangrijke functie voor logistiek Noord Nederland. De Vaarweg naar Drachten verbindt De Haven met het Princes Margriet Kanaal. Maar de Vaarweg stuit op problemen. Door de toenemende grootte van vrachtschepen ontstaat er een knelpunt tussen recreatie- en beroepsvaart. Met name in het Nationaal Park De Alde Feanen, waar deze vaarweg thans dwars door heen loopt. Dat vraagt om een gedegen oplossing. Aan de hand van een interactieve aanpak met belanghebbenden heeft initiatiefnemer gemeente Smallingerland een startdocument geschreven. Het Nationaal Park heeft hierbij zowel in de projectgroep als de stuurgroep geparticipeerd. Het doel is een oplossing te vinden voor grotere beroepsvaart naar de haven van Drachten. Er is een kengetallen kosten baten analyse (KKBA) gemaakt voor een aantal alternatieven. Na de zomer komt er een openbare informatiebijeenkomst voor de Raden en de Staten, maar ook voor belangstellenden. Raden en Staten worden gevraagd een richtinggevend besluit hierover te nemen.

Project Vaarweg Drachten

"Voor de aanvoer naar de haven worden de schepen steeds groter. De huidige vaarweg is daar niet op gebouwd"

Het dagelijks bestuur

Het Overlegorgaan kent ook een dagelijks bestuur. Hierin hebben de volgende personen zitting:

- Sipke Swierstra: voorzitter
- Isabelle Diks: vertegenwoordiger van de bestuurders
- Frank Vogelpoel: vertegenwoordiger van de partijen in het gebied
- De Vries: vertegenwoordiger van de werkgroep BIM
- Fred de Jong: vertegenwoordiger van de werkgroep VER

- Riekes Lie: vertegenwoordiger van de werkgroep M&P
 - John Haitzma: ambtelijk secretaris van het bestuur
- Dit bestuur is in het OO van 2 december geïnstalleerd.

Doel van het Dagelijks Bestuur is de voortgang op de dossiers slagvaardig te bewaken en het aanspreekpunt te zijn van het Overlegorgaan en haar omgeving.

In 2014 is het Dagelijks Bestuur 11 keer bijeen geweest. De frequentie was hoog in verband met de ontwikkelingen rond de transitie.

Ook heeft het DB in 2014 eenmaal een bijeenkomst gehad met alle werkgroep leden. Naast de reguliere overleggen hebben DB leden in diverse gremia geparticipeerd en is ze bij diverse activiteiten aanwezig geweest, zoals Stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep Vaarweg Drachten, Jubileumviering NP Schiermonnikoog, Europarc conferentie, bijeenkomsten van Netwerk Noordoost, werkgroep herinrichting Panhuyspoel, opening energiestations De Alde Feanen en de klankbordgroep De Âld Dwinger.

Opening energiestations

"Voor het eerst kunnen de vakantiewoningen gebruik maken van elektriciteit zonder dat er sprake is van aansluiting op het net. De woningen beschikken daarmee over een eigen energievoorziening"

Vertrokken en nieuwe leden

In de vergadering van 2 juli 2014 hebben wethouder Marjan Jager-Wöltgens en Harry de Groot afscheid genomen als leden van het Overlegorgaan. Marjan Jager-Wöltgens is als wethouder van Boarnsterhim drie jaar actief geweest in het OO. Vanwege de gemeentelijke herindeling is de gemeente Boarnsterhim vanaf 1 januari 2014 geen lid meer van het Overlegorgaan. Hiervoor is wethouder Isabelle Diks van de gemeente Leeuwarden in de plaats gekomen. Aangezien Marjan Jager-Wöltgens tot eind 2013 actief betrokken is geweest, hebben we pas de eerste vergadering van 2014 officieel afscheid van haar genomen.

Harry de Groot is sinds de oprichting van het Nationaal betrokken bij het OO als vertegenwoordiger van dorpsbelang Grou, Warten en Wergea. Bovendien is hij vrijwilliger bij het park als begeleider van excursies door het gebied. We willen Harry ontzettend bedanken voor zijn inzet voor het park. We zijn Harry grote dank verschuldigd voor zijn inzet voor het park.

Verloop van de transitie

Nadat begin dit jaar het ontwikkelplan is afgerond is de uitvoering om de doelen te bereiken van start gegaan. In het ontwikkelplan zijn de volgende doelstellingen afgesproken:

- Komen tot een slagvaardige organisatie
- Natuur en economie in balans
- Succesvol ondernemen, wonen, werken, recreëren
- Prachtig gebied in inspirerende regio
- Uitvalsbasis voor ontdekking, beleving, arrangementen
- Vliegwielen voor ondernemerschap en biodiversiteit

Om tot een slagvaardige organisatie te komen zijn aanpassingen in de structuur doorgevoerd, is het Dagelijks Bestuur uitgebreid en is een stichting opgericht.

Om een eerste aanzet te geven voor arrangementen en ondernemerschap, is eind 2014 het project Gastvrij Nationaal Park De Alde Feanen opgestart. De doelstelling van dit project is het komen tot duurzaam toerisme en recreatie in en om het Nationaal Park De Alde Feanen. De subdoelstellingen zijn:

- Draagvlak voor en kennis over het gebied vergroten en dit bekwaam over kunnen brengen op gasten.
- Netwerkvorming tussen ondernemers in en rond het Nationaal Park
- Toegang mogelijk maken tot toegepaste/toepasbare kennis.

- Samenwerking ontwikkelen rondom het Nationaal Park, waaruit innovatie kan ontstaan.
- Een impuls geven aan duurzaam ondernemen.

Maandag 8 december heeft de startbijeenkomst plaatsgevonden in de congreszaal in het bezoekerscentrum.

Tom Valk, directeur Middelbare Hotelschool

"Met onderwijs kunnen we ondernemers leren met een frisse blik naar hun bedrijf te kijken"

Tijdens de bijeenkomst werden 35 ondernemers uit de dorpen rondom het park geïnformeerd over de doelstellingen van het project en vervolgens uitgenodigd om gezamenlijk te brainstormen over kansen en uitdagingen binnen het gebied. De avond begon met enkele inspirerende sessies. Tom Valk, directeur Middelbare Hotelschool, vertelde uit eigen ervaring en praktijk over de waarde van gastvrijheid. Age Knol, projectleider van het Koploperproject, gaf een presentatie over de mogelijkheid om ook binnen NP De Alde Feanen meer duurzaam te ondernemen. Geesje Duursma, bekend van De Pleats in Burgum, heeft de aanwezigen meegenomen in de wijze waarop het mogelijk is om samen te werken binnen een bepaald gebied.

Vervolgens werd in vier groepen gebrainstormd over drie onderwerpen die deel uitmaken van de zogenaamde Customer Journey; de stappen die de bezoeker neemt tijdens zijn reis naar zijn bestemming. Voor deze avond stonden de volgende drie stappen centraal; Imago & Bekendheid, Bereikbaarheid en Verblijf & Gastvrijheid.

Een uitgebreide groslijst is het resultaat van deze brainstorm. Op basis van deze groslijst wordt een jaarprogramma samengesteld dat aansluit bij de wensen, suggesties en onderwerpen van de ondernemers zelf.

Landelijke en internationale ontwikkelingen

Het SNP

Het Samenwerkingsverband Nationale Parken is een netwerk van organisaties dat is betrokken bij het beheer en behoud van de nationale parken. Vanuit hun eigen expertise en bevoegdheden dragen zij bij aan de realisatie van topnatuur en topkwaliteit van de beleving van deze natuur in Nederland. In de Stichting SNP zijn deze organisaties verenigd. De Stichting SNP biedt een platform waar de verschillende partijen elkaar kunnen ontmoeten en expertise, ervaringen en ideeën kunnen uitwisselen. Ook het Nationaal Park De Alde Feanen participeert in dit samenwerkingsverband.

Het Algemeen bestuur van het SNP bestaat uit voorzitters van de 20 parken. Hier zijn niet alle parken bij aangesloten. Sinds de Rijksbrede bezuinigingen zijn enkele parken niet meer aangesloten. In 2014 in het AB 2 keer bij elkaar geweest. Belangrijkste onderwerpen waren het voortzetten van het samenwerkingsverband en de rijksontwikkelingen om toch weer te willen investeren in de Nationale Parken en haar netwerk. We hopen dat hier in 2015 meer vorm en inhoud aan wordt gegeven.

Rijksontwikkelingen

In de decentralisatie nota Impuls Natuur (september 2011) is met betrekking tot de nationale parken opgenomen dat de nationale parken en het nationale parken beleid niet langer een Rijksverantwoordelijkheid zijn. Dit heeft geleid tot het intrekken van de jaarlijkse bijdrage aan de 20 Nationale Parken in Nederland. Met het aantreden van een nieuwe Staatssecretaris werd erkend dat het afstand nemen door het Rijk nuancering behoeft.

Op grond van een door het Rijk ondertekende Europese resolutie is er sprake van een blijvende verantwoordelijkheid als het gaat om aanwijzing, uitbreiding en begrenzing van de nationale parken.

Vanwege die verantwoordelijkheid zijn in 2014 twee moties ingediend in de Tweede Kamer. De ene was gericht op het ongedaan maken van de korting op het landelijke budget voor communicatie en educatie van de nationale parken.

De andere was gericht op het vergroten van de zichtbaarheid, het faciliteren van nieuwe verdienmodellen en het borgen van de natuur door de natuurkwaliteit te versterken.

Beide moties zullen in 2015 hopelijk tot uitvoering komen.

Europees netwerk

Als Nationaal Park zijn we aangesloten bij de Europarc Federatie. Dit is een netwerk voor Europese natuurgebieden en cultureel erfgoed. De federatie draagt bij aan het beheer van beschermde gebieden in Europa, door middel van internationale samenwerking, uitwisseling van ideeën en ervaringen en door het beïnvloeden van het Europese beleid. De Europarc Federatie streeft naar praktische natuurbescherming en duurzame ontwikkeling van de biodiversiteit in Europa. Het benadrukt van het belang van de milieu-, sociale en economische ontwikkeling van onze regio's, landen en de Europese samenleving.

Jaarlijks organiseert de federatie een conferentie. Deze was dit jaar van 28 september tot 2 oktober in Ierland, Killarney. De belangrijkste conclusies uit die dagen zijn:

- 1) Monitoring moet niet worden vergeten: vooral voor het politiek bestuurlijke draagvlak is het volgen van je resultaten essentieel. Dit gaat zowel om natuur monitoring, als ook op het gebied van toerisme, recreatie en economie.
- 2) Het voldoen aan het Charter for Sustainable Tourism kan van meerwaarde voor ons zijn: de Europarc organisatie kent keurmerken toe aan parken die volgens bepaalde richtlijnen duurzaam zijn. Hierbij gaat het niet alleen om de eigen organisatie, maar ook om het netwerk van bewoners, ondernemers en (lokaal) bestuur.
- 3) Als je als gebied je handen ineen slaat om het Nationale Park uit te dragen, kan dit leiden tot grote economische bloei. Goede voorbeelden zijn de vele B&B die door de lokale bevolking worden aangeboden (van hoge kwaliteit) en het feit dat elke ondernemer een verhalenverteller is en het gebied kan verkopen.
- 4) Vertellen van de verhalen van het gebied staat centraal: iedereen kan dat en ondernemers koppelen het aan arrangementen.
- 5) In de communicatie de boodschap meer afhankelijk laten zijn van je doelgroep. Te vaak richten parken de communicatie op voorlichting en natuur, terwijl maar een kleine doelgroep daar voor naar een park komt. Voorlichting en educatie is een niche markt geworden.

3. De werkgroepen

In dit hoofdstuk staan de activiteiten van de werkgroepen van het Overlegorgaan. Het Overlegorgaan heeft werkgroepen ingesteld om zich te laten adviseren over specifieke inhoudelijke aspecten die in het Nationaal Park aan de orde zijn.

Waterdiertjes vangen

"Na de survivalbaan tot rust komen in de zoektocht naar de natuur. Een geweldige ervaring voor jong en oud"

De Alde Feanen Challenge

"Tijdens een snikhete dag streden teams in een 6 uur durende strijd met elkaar om de overwinning"

Voorlichting, Educatie & Recreatie

Vergaderingen

De eerste helft van 2014 stond in het teken van het opstellen van het nieuwe Ontwikkelplan 2015-2022 Nationaal Park De Alde Feanen. In dit kader heeft de Werkgroep Ver deelgenomen aan een scenariobijeenkomst, waarin gezamenlijk is nagedacht over de gewenste toekomstige ontwikkelingen in het Nationaal Park, en een bespreking over het eerste concept van het ontwikkelplan. De input van de VER-leden heeft een duidelijke plek gekregen in het in juli door het overlegorgaan vastgestelde Ontwikkelplan.

Op 11 november 2014 stond er een reguliere VER-vergadering gepland, waarin het opstellen van een Werkplan en begroting V&E centraal stond. Vlak voor deze vergadering werd duidelijk dat het op dat moment niet mogelijk was een sluitende begroting aan het Overlegorgaan voor te leggen. Na overleg met Voorzitter Werkgroep en Secretaris Nationaal Park De Alde Feanen. Is de VER-vergadering uiteindelijk niet doorgegaan. Ook de vele afmeldingen droegen bij aan dit besluit. Wel is het concept werkplan V&E met begroting aan de VER-leden voorgelegd en vervolgens bij het Overlegorgaan ingediend.

In 2014 werd het voorzitterschap van de Werkgroep VER vervuld door de heer F. De Jong (IVN) en Secretaris was de heer J. De Bruin (IVN).

Activiteiten en resultaten

In bijlage 2 is een uitgebreide beschrijving van de activiteiten van de Werkgroep VER opgenomen. Het aantal bezoekers aan het bezoekerscentrum bedroeg 40.000. Het aantal bezoekers aan de website zat in 2014 duidelijk in de lift. In 2013 mochten we 42.000 bezoekers op de site verwelkomen, in 2014 was dit aantal gestegen tot 55.000 bezoekers. Het aantal excursiedeelnemers ca. 10.000. Met name in de excursie op aanvraag zat groei. De excursies en activiteiten worden grotendeels uitgevoerd door vrijwilligers. In totaal kent het park 82 vrijwilligers, die zowel het merendeel van de activiteiten verzorgen als de balie van het bezoekerscentrum bemensen.

De Open Dag op 25 mei was een groot succes. Maar liefst 1400 mensen wisten de weg naar het bezoekerscentrum te vinden en konden genieten van een uitgebreid natuuractiviteiten aanbod.

Op zondag 30 augustus vond de 2^e editie van De Alde Feanen Challenge plaats. Hieraan hebben 32 enthousiaste en sportieve teams deelgenomen.

In 2014 is ook voorzichtig gestart met het intensiveren van de samenwerking met de recreatiesector. Zo hebben op 18 maart 18 ondernemers een bezoek gebracht aan het nationaal Park, waarbij zij geïnformeerd zijn over de natuurwaarden en recreatieve mogelijkheden in het gebied.

Beheer, Inrichting en Monitoring

Vergaderingen

De eerste helft van 2014 stond in het teken van het opstellen van het nieuwe Ontwikkelplan 2015-2022 Nationaal Park De Alde Feanen. In dit kader heeft de Werkgroep BIM deelgenomen aan een scenariobijeenkomst, waarin gezamenlijk is nagedacht over de gewenste toekomstige ontwikkelingen in het Nationaal Park, en een bespreking over het eerste concept van het ontwikkelplan. De input van de BIM-leden heeft een duidelijke plek gekregen in het in juli door het overlegorgaan vastgestelde Ontwikkelplan.

In 2014 werd het voorzitterschap van de Werkgroep BIM vervuld door de heer H. de Vries (It Fryske Gea) en Secretaris was de heer G. van der Burg (It Fryske Gea).

Beheer

Voor het beheer van het gebied is in 2014 veel gebeurt. Enkele bijzonderheden:

- Snoeiwerkzaamheden in het voorjaar: Het voorjaar kwam in 2014 vroeg op gang. Toch is er in district Midden het nodige snoeiwerk verricht. Zo zijn onder andere in de 40-mêd, Rengerspôle, De Kraanlannen, Omlech en Neeltjesmuisgat overhangende wilgen en elzen teruggezet.
- Eieren prikken in het voorjaar: Vanwege de grote populatie is in Midden in het voorjaar in diverse gebieden eieren van grauwe gans geprikt.
- Maaien in de zomer: De zomer van 2014 was voor het maaibeheer opnieuw erg goed. De vele hooilanden en stripen waaronder bijvoorbeeld de Wydlannen, Lange Sane, Laban en De Bolderen, konden op tijd en onder goede terreinomstandigheden gemaaid en afgevoerd worden. Er werden in 2014 in totaal ruim 3.000 ronde en vierkante balen geperst.

In bijlage 3 zijn de diverse projecten gerelateerd aan beheer beschreven.

Graafwerkzaamheden

"In het kader van de herinrichting De Alde Feanen worden op diverse plekken in het veld werkzaamheden verricht"

Steenrode heidelibel

"De steenrode heidelibel komt vooral voor op plaatsen met een goed ontwikkelde oevervegetatie"

4. Monitoring

Monitoring is voor een Nationaal Park van belang om te achterhalen hoe de stand en ontwikkeling van de natuur is, waar bezoekers belangstelling voor hebben en welke plekken binnen het park de meeste bezoekers trekken. De monitoring van natuur wordt niet uitgevoerd door of in opdracht van het OO. Het monitoren van recreatie en toerisme wel. In 2003 is hierover een uitgebreid onderzoek verricht door een extern adviesbureau. Bij voorkeur zouden we een dergelijk onderzoek willen herhalen, maar daar zijn de financiële middelen niet voor. Daarom is gekozen om aan te sluiten bij bestaande methodieken en te kijken of we daar aanvullingen op kunnen faciliteren.

Herkomst bezoekers NP De Alde Feanen

Friesland	155
Groningen	15
Drenthe	6
Noord Holland	23
Overijssel	7
Flevoland	1
Gelderland	15
Utrecht	4
Zuid Holland	21
Zeeland	1
Brabant	3
Limburg	2
Niet ingevuld	14

“Verreweg de meeste geënquêteerde bezoekers van de Alde Feanen komen uit Nederland. In de groep zitten naast 267 Nederlanders 11 Duitsers, 1 Belg, 1 Canadees, 1 Brit en 1 Egyptenaar. Van 2 bezoekers is het land van herkomst niet bekend/ingevuld”

In onderstaande matrix staan de activiteiten weergegeven.

	Kwalitatief	Kwantitatief
Recreatie	Bezoekersenquêtes	Aantal bezoekers Fietstellingen Boottelingen
Natuur		Water Vegetatie Vissen en amfibieën Vogels Zoogdieren

De kwantitatieve monitoring van de recreatie is dit jaar gehouden onder het varende publiek. Dit is in samenwerking met het LIFE project gedaan. Aantal bezoekers is gebaseerd op de bezoekers in het bezoekerscentrum. Er zijn natuurlijk ook veel bezoekers aan het park die niet in het bezoekerscentrum komen, maar die zijn lastiger direct te meten. Indirect zijn die te meten via tellingen van fietsers, wandelaars en boten. Fietsers en wandelaars zijn in 2014 helaas niet geteld. Boottelingen zijn wel in beperkte mate gedaan.

Metingen op het gebied van natuur valt volledig binnen de grenzen van de SNL-regeling en N2000. In hoofdlijnen wordt deze uitgevoerd door It Fryske Gea, It Wetterskip en de provincie.

Frequentie bezoeken NP De Alde Feanen

“De meeste bezoekers bezoeken het gebied meerdere keren per jaar en ook meerdere jaren achtereen”

Bezoekersenquête

Het Life+ project Alde Feanen omvat verschillende maatregelen om de natuur-omstandigheden ‘de Alde Feanen’ te verbeteren. Voor dit project is door de EU subsidie verleend. De EU stelt als voorwaarde voor de toekenning van de LIFE-subsidie dat de nulmeting in 2014 hiervoor, gevolgd van de werkzaamheden worden gemonitord. Dit onderzoek rapporteert over de

Doel van het onderzoek is:

Inzicht hebben in de waardering van de bezoekers van de Alde Feanen voor de verschillende aspecten van landschap, flora en fauna en de verandering daarin na uitvoering van de voorgenomen maatregelen in het kader van Life+

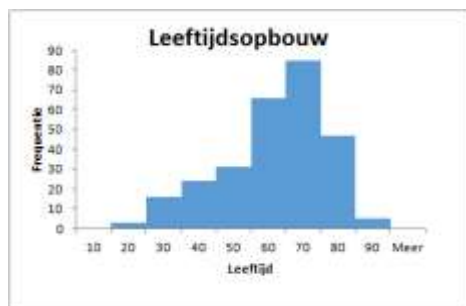
De centrale onderzoeksvraag:

Wat is de waardering van de bezoeker voor de verschillende voor de verschillende aspecten van landschap, flora en fauna?

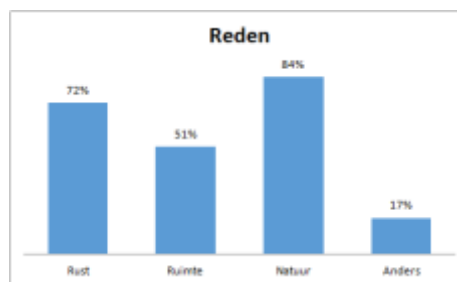
De geënquêteerden Nederlanders is gevraagd naar hun postcode. Meer dan de helft van de (Nederlandse) geënquêteerden komt uit Friesland.

Men geeft zichzelf als natuurliefhebber gemiddeld een 7,9 op het rapport. De meeste mensen komen naar het gebied voor de natuur en de rust van het nationaal park (zie grafiek).

Leeftijdsopbouw bezoekers NP De Alde Feanen

"De geënquêteerden zijn voor het grootste deel 50 plus, en komen met een (eigen) motorboot met kajuit"

De waardering voor de Alde Feanen in het algemeen, het landschap en de natuur is hoog, meer dan een 8 op een schaal van 1 tot 10. Waterkwaliteit en waterdiepte buiten de geulen scoren iets lager, maar nog altijd ongeveer een 7.

Indien gevraagd wordt naar specifieke eigenschappen van landschap en natuur, dan zijn de scores altijd lager (dit is in andere onderzoeken ook vaak het geval). Bij het landschap scoren vooral de minder zichtbare zaken 'dieren' en 'vissen' lager dan planten en vogels. De waardering of beleving is niet afhankelijk van het weer. Ook is uit de enquêteresultaten niet op te maken dat de eigenaren/gebruikers van verschillende boottypen de Alde Feanen verschillend waarderen of beleven.

Aantal bezoekers

Het aantal bezoekers aan het bezoekerscentrum is de afgelopen jaren gestabiliseerd. Zowel in het bezoekerscentrum (rond de 40.000 per jaar) als op de website (rond 42.000) blijven de aantallen nagenoeg gelijk. Omdat het park vanuit verschillende wegen toegankelijk is, kunnen we hiermee niets zeggen over de ontwikkeling van het totaal aantal bezoekers aan het park. Dit kan beter worden gemeten aan de hand van tellingen van fietsen en waterrecreatie.

Tellingen van bezoekers

Rietcultuur

"In het NP De Alde Feanen is de aanwezigheid van riet kenmerkend. Elke winter wordt het riet gesneden, vervolgens gesorteerd, schoongemaakt en gebonden. Op deze manier wordt met zorg en aandacht het gebied onderhouden"

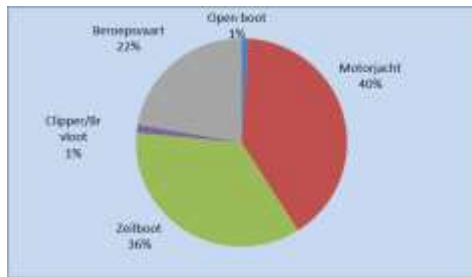
De provincie doet verschillende metingen om een beeld te krijgen van de intensiteit van de recreatie. Belangrijkste metingen hierbij zijn tellingen van fietsen en boten. In 2014 zijn geen fietstellingen geweest. Wel zijn vaartuigen geregistreerd. Cijfers over de intensiteit zijn maar heel beperkt beschikbaar. Het registreren van vaartuigen gebeurt alleen bij bruggen waar de brugwachter de brug moet openen om vaartuigen te laten passeren. De beperking daarbij is dat vaartuigen die onder een gesloten brug door kunnen varen, niet worden geteld. In onderstaande tabel de waarden.

	2010	2011	2012	2013	2014
Brug Wergea (0,97 m)	3.577	3.959	4.415	4.121	3.998
Brug Warten (0,74 m)	13.415	10.703	11.608	11.466	11.706
Hoodambrug (2,72 m)	Geen data	Geen data	Geen data	12.996	12.622

Tabel 1: Bruggen met doorvaarthoogte en aantal passages recreatievaart

De bruggen in Wergea en Warten zijn lage bruggen die voor de meeste boten wel geopend moet worden, de Hoodambrug is een hoge brug waar een deel van de recreatievaart onderdoor kan varen zonder dat de brug open hoeft. Het aantal passages bij deze drie bruggen geven voor 2014 wat een gevarieerd beeld.

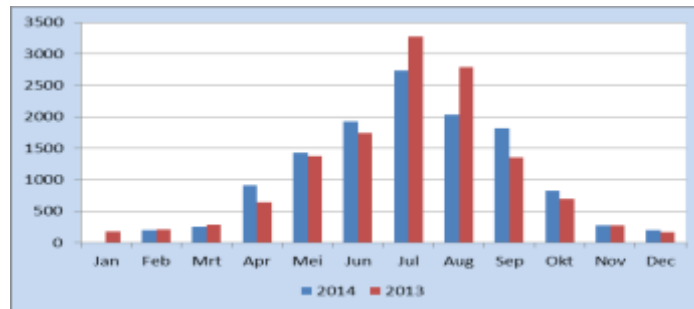
Brugpassages 2014 Hooidambrug naar boottype

"De recreatievaart bestaat voor het grootste deel uit motorjachten (40%) en iets minder zeilboten (36%). Het percentage open boten is hoger, maar wordt niet geteld"

Bij Wergea en de Hooidambrug was het aantal passages iets lager en bij Warten iets hoger. De verschillen met 2013 zijn echter maar klein.

Van de Hooidambrug zijn gedetailleerdere gegevens per maand en per boottype beschikbaar. In onderstaande grafiek zijn de gegevens per maand weergegeven. Opvallend is dat in 2014 de bootpassages in vergelijking met 2013 veel meer gespreid zijn over het jaar. In de piekmaanden juli en augustus waren er duidelijk minder bootpassages, terwijl in alle maanden in het voor- en het naseizoen het aantal passages in 2014 juist hoger was dan in 2013.

Tabel 2: Brugpassages Hooidambrug per maand

Deze cijfers van de Hooidambrug hebben zowel betrekking op de recreatievaart als de beroepsvaart. De intensiteit van de beroepsvaart is over het hele jaar vrij constant. Elke maand zijn dit 200-300 vaartuigen, met in september een piek van 330. Over het hele jaar gerekend is 22% van alle passages beroepsvaart (zie figuur zijkolom). De recreatievaart bestaat voor het grootste deel uit motorjachten (40%) en iets minder zeilboten (36%). Het aantal open boten is slechts 1%, maar dat is een forse onderschatting omdat alle open boten onder de gesloten brug door kunnen varen en dan dus niet worden geregistreerd.

Kanoën in De Alde Feanen

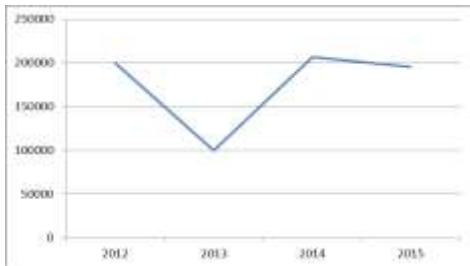

"Met een kano door het park zorgt voor een optimale beleving van de diversiteit aan natuur in het park"

Financieel

In bijlage 6 zijn de begroting van 2012, 2013, 2014 en 2015 weergegeven. Meest opvallende elementen zijn de verschillen in inkomsten. Het jaar 2012 was het laatste jaar waarin het Rijk nog heeft gefinancierd. De jaren daarna kwam de bijdrage van de provincie.

Ontwikkeling inkomsten

"Vanwege de transitiegelden is het beschikbare budget ongeveer gelijk aan de vroegere situatie met het Rijk"

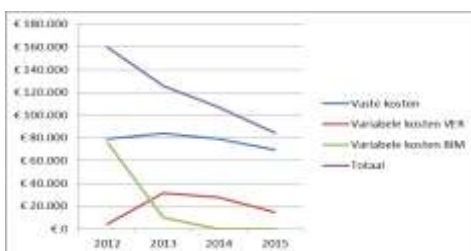
Bijzonderheden begroting en realisatie 2014:

- De structurele bijdrage is tijdelijk verhoogd: de bijdrage van de provincie is een structurele bijdrage voor de periode 2014-2018 (nota Natuur en landelijk gebied, 2013). Dit bedrag is voor 2014 verhoogd met €20.000, omdat de aansluiting van Rottige Meente op Weerribben Wieden vertraging oploopt. Voor de jaren na 2014 moeten we uitgaan van een bijdrage van €80.000. Deze bijdragen zijn exclusief 0,5 fte van de provincie voor de invulling van het secretariaat en 0,1 fte administratieve ondersteuning.
- Geen investering voor beheer: in het onderzoek naar een Slagvaardige Organisatie kwam al snel naar voren dat iedereen erg tevreden was over het beheer in het park. In hoofdzaak wordt dit uitgevoerd door It Fryske Gea, waar we allemaal erg tevreden over zijn. Financieel wordt vanuit verschillende Europese fondsen momenteel geïnvesteerd in het park.
- Transitiegelden: naast de structurele bijdrage heeft de provincie tevens transitiegeld beschikbaar gesteld voor de periode 2014 en 2015. De gelden zijn bedoeld voor activiteiten die ervoor zorgen dat de streek beter is betrokken bij het park en die het park beter op de kaart zetten voor verdienmodellen. Van deze gelden is in 2014 het onderzoek naar een slagvaardige organisatie gefinancierd.

Bijzonderheden begroting 2015:

- In bijlage 6 is ook de voorlopige begroting van 2015 bijgevoegd. Deze is vastgesteld in het OO van 30 april 2015.
- Voor 2015 wordt in eerste instantie uitgegaan van €80.000 van de provincie, vanwege de bijdrage aan Rottige Meente. Halverwege het jaar gaan we samen met de provincie kijken of hier ook gebruik van wordt gemaakt.
- De posten die in 2014 niet zijn uitgeput zijn meegegaan naar 2015. Dit is in totaal een bedrag van iets meer dan €23.000. Dit loopt niet geheel synchroon met de uitputting van 2014. Dit wordt verder afgestemd met de provincie.

Waste en variabele kosten

"Zowel de vast als de variabele kosten nemen geleidelijk af"

Bijlage 1: leden van het OO

(december 2014)

Kinderen op de Low Rope

"De Low Rope heeft als onderdeel van de survivalbaan grote aantrekkingskracht voor kinderen"

1. Provincie Fryslân: Gedeputeerde J. Kramer
2. Gemeente Smallingerland: Dhr. R. van der Leek
3. Gemeente Tytjerksteradiel: Dhr. G. Schippers
4. Gemeente Leeuwarden: Mevr. I. Diks
5. VVV's: Rene Jansen
6. Dorpsbelang *Warten, Grou en Wergea*: Dhr. J. Nauta
7. It Fryske Gea: Dhr. H.J. de Vries
8. Vereniging Princenhof/ERF: Dhr. F. Vogelpoel
9. Dorpsbelang *Earnewâld, Oudega, De Veenhoop en Goëngahuizen*: Dhr. H. de Vlas
10. It Wetterskip Fryslân: Dhr. P. van Erkelens
11. Watersportverbond Noord: Dhr. J. Woudstra
12. LTO Noord/vereniging voor rietsnijders: Dhr. J. de Boer
13. De Marrekrite: Dhr. L. Touwen
14. IVN: Dhr. F. de Jong
15. HISWA/ Recron: Dhr. C. Zandstra
16. Friese Milieufederatie: Dhr. P. de Haan
17. Vereniging Friese Rondvaart ondernemingen: Mevr. A.J. de Kamper

Voorzitter: Dhr. S.B. Swierstra

Secretaris: Dhr. S.J. Haitzma

Verslaglegging: Mevr. L. Palsma (provincie Fryslân)

Bijlage 2: Activiteiten werkgroep VER

Bezoekerscentrum

"Het bezoekerscentrum is het middelpunt van alle activiteiten die zich afspelen in het Nationaal Park"

Bezoekerscentrum

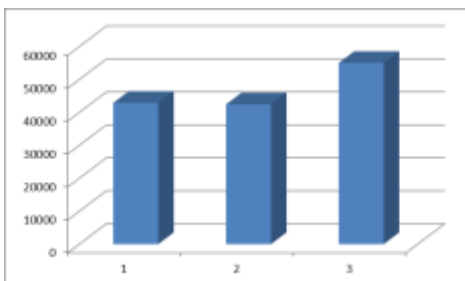
In 2014 bleef het aantal bezoekers gelijk met voorgaande jaren. In totaal mocht het bezoekerscentrum circa 40.000 mensen verwelkomen. Een groot deel van de bezoekers ging mee op stap met een gids van It Fryske Gea. Maar liefst 10.000 volwassenen en kinderen namen deel aan één van de excursies. Naast de excursies bleef ook de verhuur van de educatieve routes erg populair.

In 2014 werd de expositie uitgebreid met een expositie over het LIFE+ project. Door middel van deze interactieve expositie komen de bezoekers meer te weten over de werkzaamheden, die de komende jaren plaatsvinden en waarom deze werkzaamheden zo belangrijk voor De Alde Feanen zijn.

Informatiekrant

In 2014 is de nieuwsbrief Nationaal Park De Alde Feanen (oplage 10.000 stuks) vervangen door een Informatiekrant Nationaal Park De Alde Feanen (Oplage 50.000 stuks). Door deze ingreep kon tegen dezelfde kosten de krant ook huis-aan-huis in de Gemeente Leeuwarden bezorgd worden. Door de gemeentelijke herindeling is De Alde Feanen nu deels grondgebied van de Gemeente Leeuwarden, maar dat is bij de meeste inwoners nog onbekend. Helaas kon het najaarsnummer niet verschijnen i.v.m. de onzekere financiële situatie op dat moment. In de redactie is besloten dit geld van 2014 te reserveren voor de voorjaarsuitgave van 2015. De Informatiekrant wordt mede gefinancierd door de Herinrichting Alde Feanen. Zij benutten de krant om de streek te informeren over de projecten, die zij in De Alde Feanen uitvoeren. De coördinator V&E (IVN) verzorgt de eindredactie. De redactie bestaat daarnaast uit mevr. E. van der Velde, medewerkster V&E, (It Fryske Gea, Dhr. A. Huitema beheerder (It Fryske Gea), Dhr. T. Loonstra (Herinrichting Alde Feanen) en de heer J. Haitzma, Secretaris Overlegorgaan (Provincie Fryslân).

Websitegebruik

"Steeds meer mensen maken gebruik van de website van het Nationaal Park. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal bezoekers gestegen met 23%"

Website en sociale media

De coördinator V&E (IVN) is eindverantwoordelijk voor de website. Het dagelijks beheer wordt uitgevoerd door de medewerkster V&E (It Fryske Gea). Nieuw is dat het LIFE-project in De Alde Feanen ook via de site van het Nationaal Park communiceert over haar activiteiten. Het aantal bezoekers van de website is in 2014 sterk gestegen: 55.000 bezoekers (2013: 42.412).

De medewerkster V&E verzorgt de twitter account van het Nationaal Park. De Twitter-account van NPAF wordt gevolgd door 698 volgers. Dit was in 2013 575. Twitter account van It Fryske Gea (waarlangs ook veel berichten over het Nationaal Park worden verzonden) heeft 1.440 volgers. Dit was vorig jaar 1.014.

Ook heeft het Nationaal Park een Facebook site. Hierop worden ook regelmatig berichten gepost over activiteiten en gebeurtenissen in het gebied. De Facebook-account van NPAF heeft 535 volgers. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar, toen er 236 volgers waren.

Het Facebook-account van It Fryske Gea heeft 1359 volgers. Ook dat is een aanzienlijke stijging ten opzichte van vorig jaar, toen er 804 volgers waren.

Eind 2014 is gestart met de ontwikkeling van een interactieve kaart op de site van het Nationaal Park. Dit is een initiatief vanuit het Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP). Naar verwachting zal deze kaart voorjaar 2015 operationeel zijn

Gezin excursie

"Een lekker dagje uit in De Alde Feanen, zowel genieten van de natuur als informatief"

Folder en brochures

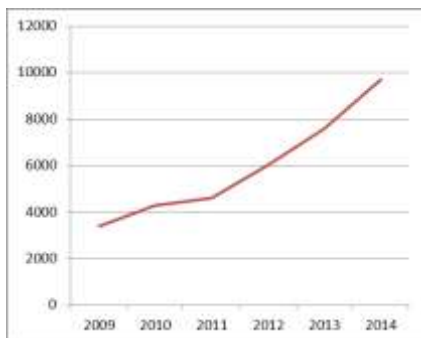
In 2014 zijn er i.s.m. It Fryske Gea folders/brochures uitgegeven:

- Herdruk promotiefolder bezoekerscentrum (Oplage 10.000 stuks)
- Activiteitenfolder met daarin het complete jaarprogramma aan excursies en activiteiten (Oplage 7.000 stuks)
- Nieuwe folder Jeugd aanbod voor scholen (Oplage 500 stuks). Deze folder is wijd verspreid onder scholen rond Nationaal Park De Alde Feanen en geeft de mogelijkheden aan die het Nationaal Park het basisonderwijs biedt.
- Vernieuwde folder Rugzakroutes (oplage 7.500 stuks). In deze folder zijn de vele mogelijkheden voor jeugd (4 – 14 jaar) die Nationaal Park De Alde Feanen biedt beschreven.
- Nieuwe folder Gezinsactiviteiten (oplage 7.500 stuks). In deze folder staan alle mogelijkheden als kinderfeestjes, rugzakroutes en excursies voor het gezin.
- Herdruk Toeristische kaart (oplage 2.000 stuks).

Excursies en activiteiten

Door de medewerkster V&E en vrijwilligers van It Fryske Gea worden vele excursies in Nationaal Park De Alde Feanen verzorgd. De medewerkster V&E stelt jaarlijks een excursieprogramma op en is verantwoordelijk voor de planning en uitvoering van de excursies en activiteiten in en rondom het bezoekerscentrum. In het aantal excursiedeelnemers is een mooie groei zichtbaar. Vanaf 2009 (3.400) is deze elk jaar gestegen, naar 7.600 in 2013 en maar liefst 9.694 in 2014, een stijging van meer dan 20%. De groei zit er dus nog steeds in en daar mogen we trots op zijn!

Aantal excursiedeelnemers

"Jaarlijks stijgt het aantal excursie deelnemers. In 2014 gingen er gemiddeld 23 deelnemers per dag met een gids op pad, 60% hiervan zijn kinderen"

Opvallend in 2014 is de steeds meer afnemende populariteit van wandelexcursies. De kano-excursies daarentegen trekken veel mensen. Ook is een flinke groei geweest in aantal vaarexcursies t.o.v. 2013. Hierin is een toename te zien in de excursies op aanvraag.

Veldwerk jeugd en jongeren

Specifiek voor jeugd en jongeren organiseert het bezoekerscentrum jaarlijks ruim 40 jeugdexcursies in de vakanties en op woensdagmiddag. Daarnaast weten scholen en gezinnen het bezoekerscentrum steeds beter zelf te vinden en komt het grootste deel van de schoolexcursies en kinderfeestjes binnen op aanvraag. In 2011 gingen er 1574 kinderen met een gids van It Fryske Gea op pad, in 2012 waren dit er 2121, in 2013 4820 en in 2014 maar liefst 6299!

Schoolreizen

De sterkste groei in de activiteiten waren de schoolreizen. In 2014 hebben 54 schoolreizen het Nationaal Park bezocht.

Hierbij gaat het in totaal om 2.316 kinderen. Dit is een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. In 2013 waren dit 1.144 kinderen. De schoolreizen verschillen ten opzichte van de jeugdexcursies in hun *edutainment*. De schoolreizen moeten qua pret gelijk staan aan een dagje naar een pretpark, maar hebben daarnaast het doel te ervaren dat het fijn is om actief in de natuur bezig te zijn en om een aantal kenmerkende eigenschappen van het laagveenmoeras te leren. De reacties vanuit de scholen waren erg enthousiast.

Afgelastingen

Dit jaar zijn er slechts 4 jeugdmiddagen afgelast (wegens slecht weer of te weinig deelname).

Vaarexcursie Blaustirns

"Een tochtje met de boot van It Fryske Gea. Een speciale beleving van de natuur vanaf het water"

Begeleiding en ondersteuning vrijwilligers

Momenteel zijn er circa 80 vrijwilligers actief in Nationaal Park De Alde Feanen. Het betreft hier baliemedewerkers, activiteitenbegeleiders, schippers Blaustirns en beheervrijwilligers. De medewerker V&E zorgt voor dagelijkse aansturing/begeleiding. Jaarlijks worden er een aantal bijeenkomsten voor deze vrijwilligers georganiseerd, namelijk een opstartbijeenkomst in maart, een informele bijeenkomst in augustus en een evaluatiebijeenkomst in november. Daarnaast krijgen de excursievrijwilligers vanuit It Fryske Gea ook regelmatig cursussen over bepaalde thema's als vogels, paddenstoelen en planten.

Open dag

Op zondag 25 mei was er wederom de landelijke Open Dag Nationale Parken in Nederland. Alle 20 Nederlandse Parken zetten die dag de deur wijd open voor het brede publiek. Het thema was dit jaar "Er zit muziek in de Nationale Parken". Ook in Nationaal Park De Alde Feanen kon het publiek genieten van de geluiden van de natuur, muzikale optredens en konden kinderen zelf met natuurlijke materialen muziek maken. Maar liefst 1.400 bezoekers konden we die dag verwelkomen.

Challenge De Alde Feanen

"Samen bikkelen op de touwbaan"

De Alde Feanen Challenge

In 2014 vond de 2e editie van De Alde Feanen Challenge plaats. In totaal hebben 32 teams deelgenomen aan deze sportieve uitdaging. Een mooi resultaat, daar waar de eerste editie 9 teams kende. Men kon deelnemen aan een 6 uurs- of een 8 uurs race. Teams bestonden uit 2 à 3 personen. Totaal deden ruim 70 personen deel. Vanuit het Nationaal Park zaten de coördinator V&E (IVN) en de beheerder bezoekerscentrum (IFG) in de organisatie. Drie enthousiaste survival sporters stonden garant voor een uitdagend en prachtig parcours door het Nationaal Park. De medewerkster V&E (IFG) verzorgde de facebook en twitteraccount. Het evenement kon doorgaan dankzij financiële steun van de Gemeenten Smalingerland, Tytsjerksteradiel en Leeuwarden en Aannemersbedrijf Jelle Bijlsma uit Garyp. We hopen dit evenement ook in 2015 weer te organiseren met nog meer deelnemers.

Bijlage 3:

Projecten gerelateerd aan beheer

RWE

In 2014 heeft de pilot rietplaggen van 2013 een vervolg gekregen. In opdracht van RWE is er begin 2014 gestart met de aanpak van de verboste en verdroogde delen in de rietlanden van de 15-mêd, 8-mêd, Fjierdelmêdsje en Kobbekoai. Over ca. 13 ha is het spontaan onstane bos verwijderd evenals de verdroogde en verzuurde bovenlaag. Het bos en de bovenlaag (rietplaggen) is in zogenaamde rillen (kleine dijkjes) verwerkt in de bosrand.

Een andere maatregel die in opdracht van RWE is uitgevoerd is het aanpakken van de detailontwatering van de blauwgraslanden op de Headammen en De Wyldlannen. In de nazomer zijn hier in een aantal graslandpercelen diverse dammen verbeterd, kopakkers opgeknapt en nieuwe stuwten geplaatst. Hierdoor kan het regenwater beter worden afgevoerd hetgeen gunstig is voor het beheer en de instandhouding van de blauwgraslanden.

Amerikaanse windmolen

"Op vrijdag 3 oktober is na een reconstructie de Amerikaanse windmolen in de Grutte Polder in de Alde Feanen officieel in gebruik genomen"

Compensatie PHK De Kraanlannen

In maart 2014 is de Provincie gestart met het uitvoeren van compenserende maatregelen t.b.v. de realisatie van het Polderhoofdkanaal. Zo is er o.a. ten zuiden van De Kraanlannen een watergang aangelegd welke het Polderhoofd kanaal verbindt met de Feanhoopsterfeart. Voor de realisatie van de compensatie is de lokale kade tussen het hoge natuuropeil en het veel lagere agrarische peil opgeschoven en vernieuwd. Tevens zijn voor het beheer van de kade robuuste brugverbindingen aangebracht. Het nieuwe 'compensatiekanaal' zal op termijn dienst doen als nieuwe woonplaats voor de gestreepte waterroofkever, waterspitsmuis en groene glazenmaker.

Herstel Amerikaanse windmolen Grutte Polder

Op 3 oktober 2014 is de herstelde windmolen van de Grutte Polder in gebruik genomen. Deze oude vervallen windmolen kon vanwege een particuliere subsidie en een subsidie van de Hedwig Carolina stichting worden hersteld.

De Grutte Polder (ook wel Grut Stik genaamd) is vroeger verveend en later in gebruik genomen als hooiland. In de vorige eeuw is het in rietland veranderd en vanaf die tijd wordt het riet jaarlijks gemaaid. Het is voor It Fryske Gea momenteel een waardevol rietland vanwege de kwalificatie als veenmosrietland. Doormiddel van het herstel van deze Amerikaanse windmolen, kan op een duurzame wijze water op het rietland gepompt worden ten behoeve van de natuurkwaliteit.

Herinrichting Alde Feanen, 2^e module

Op 4 juli 2014 is de afronding van de 2^e module van de herinrichting Alde Feanen gevierd. Na ruim vijf jaar van intensieve uitvoering voor vooral de natuur maar ook de recreatie kan dit deel (de zgn 2^e module) worden opgeleverd en afgesloten! Het gehele gebied ten noordoosten van Earnewâld is hiermee in 3 fase grondig aangepakt. Het inrichtingsplan hiervoor werd in opdracht van de provincie Fryslân gemaakt door de Dienst Landelijk Gebied in samenwerking met o.a. Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea en de gemeente Tytsjerksteradiel.

LIFE

In de zomer van 2013 werd bekend dat het ingediende LIFE-project door de EU is goedgekeurd en dat er daarmee tot en met 2018 voor ruim 6 miljoen euro aan maatregelen moeten worden uitgevoerd. De maatregelen zijn bedoeld ten behoeve van waterplantenontwikkeling, ontwikkeling waterriet, schoon en bevaarbaar water en herstel van veenmosrietland in het boezemgedeelte van de Alde Feanen. Het is een gezamenlijk project met de partijen het Friese Merenproject, gemeente Boarnsterhim/Leeuwarden, landinrichting Alde Feanen, STOWA, Wetterskip Fryslân en It Fryske Gea.

Stortplaats De Âld Dwinger

"De Ald Dwinger is een eiland van 27 hectare aan de rand van de Alde Feanen. Van 1921 tot eind jaren '60 gebruikte de stad Leeuwarden het als huisvuilstort"

In 2014 stond in het teken van de technische voorbereiding op de maatregelen. In 2015 zullen diverse maatregelen in uitvoering worden gebracht zoals het herstel van veenmosrietland, realisatie van waterriet en het baggeren in de Alde Feanen.

Natura 2000

De projectleider van de Provincie Fryslân (Johan Grijpstra) praat ons bij over de stand van zaken en de planning voor de activiteiten die in het kader komende periode. Johan Grijpstra is de opvolger van Ettienke Bakker, projectleider van de beheerplannen Natura 2000. Zijn taak is er voor te zorgen dat de lopende beheerplannen vastgesteld worden. Voor de zomer is het project inhoudelijk afgerond en de beheerplannen besproken. Wat rest is het uitwerken van de details. Middels een informatiebijeenkomst zal de uitkomst terugkoppelt worden aan het gebied. De problematische aanpak stikstof zorgt echter voor vertraging in de planning.

November → laatste informatie PAS verwerken in het beheerplan

December → informatieavond

Januari / maart → inspraak en verwerken inspraakreacties

April → definitieve vaststelling

Aanpak Stortplaats De Âld Dwinger

Presentatie van de projectleider van de Provincie Fryslân (Klaas Hoekstra) over de plannen rond het saneren/afwerking van De Âld Dwinger. Het nader onderzoek op De Âld Dwinger wordt momenteel afgerond. De benodigde maatregelen op de stort worden begin oktober a.s. bestuurlijk afgestemd. Het OO wordt geïnformeerd over de stand van zaken en er wordt een scenario geschetst van de inrichting van de stort.

Processtappen/planning

2014 – afronden nader onderzoek / keuze scenario / klankbordgroep

2015 – communicatie omgeving / voorbereiding uitvoering (incl. vergunningenprocedures)

2016 – uitvoering

2017 – oplevering / nazorg en monitoring

Het belang voor het Nationaal Park in dit dossier is divers. Ten eerste moet geen schade ontstaan voor de natuurwaarden. Ten tweede moet het humane risico tot een minimum worden beperkt. Tot slot moeten het niet de beleving van mensen aantasten die in het gebied op bezoek komen. Het moet zodanig uit het zich worden weggewerkt dat geen gevoel ontstaat dat ze door een gifpolder heen varen. In de communicatie is met name dit laatste onderdeel heel erg belangrijk. Het gebied moet landschappelijk gezien toonbaar zijn en mag de waarden van het Nationaal Park niet aantasten.

Nieuwe Visie Alde Feanen

In januari is de nieuwe eigen beheervisie voor de Alde Feanen 2013-2038 door het bestuur van It Fryske Gea goedgekeurd. Deze visie is in ondersteuning van adviesbureau Altenburg & Wymbenga opgesteld, om het toekomstbeeld van het gebied vast te leggen. Dit om de kenmerkende dieren en planten in dit bijzondere moerasgebied op de lange termijn te beschermen.

Begroting

Vanuit de begroting is er in district Midden een nieuwe wagenberging gebouwd. Verder zijn er twee nieuwe Massey Furgeson trekkers en een nieuwe bedrijfsauto aangeschaft. Daarnaast is de oude rupsmachine vervangen welke wordt ingezet voor het maaien van gras en rietland onder natte omstandigheden. Verder is de oude gasolietank vervangen door een grotere dubbelwandige tank van 5.000 liter.

Bijlage 4: begrotingen

	2012	2013	2014 regulier			2014 transitie			2015	2015
			regulier begroot	inkomsten werkelijk	restbedrag	transitie begroot	inkomsten werkelijk	restbedrag	regulier begroot	transitie begroot
Opbrengsten										
Rijksbijdrage	€ 200.000									
Provinciale bijdrage		€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 0	€ 80.000	€ 100.000	€ 20.000	€ 80.000	€ 80.000
Marketing bijdrage gemeenten					€ 0					€ 10.000
Vergoeding webhosting LIC en LIFE			€ 1.000	€ 0	-€ 1.000				€ 2.000	
Extra inkomsten regulier			€ 6.400	€ 6.400	€ 0					
Extra inkomsten transitie					€ 0					€ 20.000
Overgangsbudget kosten					€ 0				€ 3.335	
Totale opbrengsten	€ 200.000	€ 100.000	€ 107.400	€ 106.400	-€ 1.000	€ 80.000	€ 100.000	€ 20.000	€ 85.335	€ 110.000
Vaste kosten			regulier begroot	uitputting werkelijk		transitie begroot	uitputting werkelijk		regulier begroot	transitie begroot
Kosten Overlegorgaan	€ 6.550	€ 10.000	€ 8.000	€ 7.232	€ 768				€ 8.000	
Website	€ 5.000	€ 5.000	€ 1.800	€ 1.785	€ 15					
Abonnementen									€ 4.860	
Ondersteunend medewerker V&E	€ 31.656	€ 33.000	€ 38.500	€ 38.500	€ 0				€ 28.875	€ 9.625
Nieuwsbrief	€ 9.000	€ 9.000								
Openstelling bezoekerscentrum	€ 27.000	€ 27.000	€ 27.800	€ 27.800	€ 0				€ 27.800	
Lidmaatschap SNP:			€ 2.500	€ 2.500	€ 0					
Lidmaatschap Europarc:			€ 560	€ 585	-€ 25					
Subtotaal	€ 79.206	€ 84.000	€ 79.160	€ 78.402	€ 758	€ 0	€ 0	€ 0	€ 69.535	€ 9.625
Variabele kosten VER										
Activiteitenfolder	€ 1.750	€ 900								
Informatie krant			€ 7.500	€ 0	€ 7.500					
Actualisatie toeristische kaart	€ 1.500		€ 1.500	€ 1.500	€ 0				€ 1.000	
Opstapkrant										€ 12.000
Interactieve kaart op de site		€ 2.500	€ 1.000	€ 1.000	€ 0					
Garantiestelling Challenge									€ 2.000	
Promotiefolder bezoekerscentrum	€ 400									
Open dag		€ 5.000	€ 1.500	€ 1.500	€ 0				€ 1.500	
Bewonerscursus			€ 3.000	€ 0	€ 3.000				€ 3.000	
Folders en brochures	€ 800	€ 3.000	€ 2.250	€ 2.250	€ 0				€ 1.500	
Info Doe en Beleeftuin		€ 5.550								
Activiteitenkalender:									€ 750	
Blotevoeten pad bezoekerscentrum		€ 850								
Opwaardering buitenruimte			€ 6.400	€ 6.400	€ 0					
Werving en opleiding begeleiders		€ 150								
Aanschaf/onderhoud veldmateriaal		€ 250								
V&E Onvoorzien		€ 1.000								
App Neem de tijd		€ 8.100								
Uitvoering communicatieplan		€ 4.300								
Vernieuwing educatieroute Wikelslân			€ 1.000	€ 500	€ 500				€ 500	
Bijeenkomst culturele organisaties:									€ 500	
Survival rugzakroute			€ 500	€ 500	€ 0					
Materiaal/scholing schoolreisjes			€ 1.500	€ 1.500	€ 0				€ 1.500	
Banner rugzakroute Bezoekerscentrum			€ 250	€ 250	€ 0					
Aanschaf nieuwe keycards			€ 1.600	€ 1.600	€ 0					
Schoolproject Natuurmuseum/ Arriva:										€ 4.000
Scholen voor duurzaamheid:										€ 4.000
Cursus gastheerschap:										€ 5.000
Draagvlak activiteiten bewoners:									€ 2.500	
Wilde bij zoekt woning:										€ 3.000
Subtotaal	€ 4.450	€ 31.600	€ 28.000	€ 17.000	€ 11.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 14.750	€ 28.000

Variabele kosten BIM										
Plagproject herstel boezemrietland	€ 37.500									
Drukken nieuw briefpapier en logo	€ 6.000									
Evaluatie BIP	€ 10.000	PM								
Uitvoering monitoringswerkplan	PM									
Ruimtelijke ruggengraat	PM	PM								
Diverse kleine projecten	€ 12.850									
Startkapitaal vriendenstichting	€ 10.000									
Vervangen infopanelen in NP	PM									
Monitoringswerkplan		€ 10.000								
Subtotaal	€ 76.350	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Variabele kosten transitie										
Vooronderzoek						€ 27.830	€ 27.436	€ 394		
Realisatie ontwikkelplan						€ 46.000	€ 43.721	€ 2.279		
Project gastvrij Nationaal Park										€ 19.360
Notariële kosten										€ 3.000
Project Marketing Nationaal Park:										€ 20.328
Reservering project Marketing:										€ 11.616
Uitvoering Marketing en Promotie										€ 3.866
Overig										
Subtotaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 73.830	€ 71.156	€ 2.674	€ 0	€ 58.170
Totaal	€ 160.006	€ 125.600	€ 107.160	€ 95.402	€ 11.758	€ 73.830	€ 71.156	€ 2.674	€ 84.285	€ 95.795
Exploitatieresultaat	€ 39.994	-€ 25.600	€ 240	€ 10.998		€ 6.170	€ 28.844		€ 1.050	€ 14.205